

**ПОСТАНОВЛЕНИЕ
17.06.2026**

**Зеленодольск
шәһәре**

**КАРАР
№ 2126**

Татарстан Республикасы
Зеленодольск муниципаль районы
территориясендә рекреацион
максатларда су объектларыннан
файдалану кагыйдәләрен раслау
турында

Зеленодольск муниципаль районы территориясендә урнашкан елгаларда, сусаклагычларда, күлләрдә, буаларда, сулы карьерларда һәм башка су объектларында кешеләрнең тормышын саклау максатларында, Россия Федерациясе Су кодексының 27 статьясына, 50 статьясына таянып, Зеленодольск муниципаль районы Башкарма комитеты,

КАРАР БИРЭ:

1. Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы территориясендә рекреацион максатларында су объектларыннан файдалану кагыйдәләрен расларга (Кушымта).

2. Зеленодольск муниципаль районы Башкарма комитетының «Зеленодольск муниципаль районы территориясендә муниципаль һәм дәүләт милкендәге жирләрдә урнашкан гомуми файдаланудагы су объектларының су саклау зонасында ял итүнең рекреацион зоналарын булдыру һәм алардан файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 12.12.2016 ел, №3545 карары үз көчен югалткан дип танырга.

3. Әлеге карарны Зеленодольск муниципаль районы Советының җәмгыять белән элемтә, массакүләм мәгълүмат чаралары аппараты бүлегенә, Интернет челтәрендә Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматның рәсми (<http://pravo.tatarstan.ru>) порталында һәм Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре порталы составындагы Зеленодольск муниципаль районының мәгълүмат (<http://zelenodolsk.tatarstan.ru>) сайтында урнаштырырга.

4. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үз җаваплылыгымда калдырам.

Житәкче

З.Ф. Хәбибуллин

**Зеленодольск муниципаль районы территориясендә рекреацион максатлар
өчен су объектларыннан файдалану кагыйдәләре
(алга таба – Кагыйдәләр)**

1.Төп Нигезләмәләр

1.1. Өлеге Кагыйдәләр рекреацион максатларда (туризм, физик культура һәм спорт, гражданнарның ялын оештыру һәм сәламәтлеген ныгыту, шул исәптән балаларның ялын һәм аларны савыктыруны оештыру) су объектларыннан файдалануны регламентный Россия Федерациясе Жир кодексы, Россия Федерациясе Су кодексы, башка федераль законнар нигезендә эшләнгән.

1.2. Кагыйдәләрдә түбәндәге төп төшенчәләр кулланыла:

– **акватория**- табигий, ясалма яки шартлы граница чикләрендәге су участогы;

– **су хужалыгы** - су объектларын өйрәнү, алардан файдалану, саклау буенча икътисадый һәм башка эшчәнлек төрләре, шулай ук суларның тискәре йогынтысын булдырмау һәм аның нәтижәләрен бетерү;

– **су ресурслары** – су объектларындагы һәм кулланыла торган яисә кулланылырга мөмкин булган жир өсте һәм жир асты сулары;

– **су объекты** - табигий яисә ясалма сулык, су агымы йә даими яисә вакытлыча жыелган суларның характерлы рәвешләре һәм су режимы билгеләре булган башка объект;

– **су режимы**- су объектында су биеклегенә, аны сарыф итүнең һәм күләменәң вакытка карап үзгәрүе;

– **су фонды**-Россия Федерациясе территориясе чикләрендәге су объектлары барысы бергә;

– **судан файдаланучы**-су объектыннан файдалану хокукы бирелгән физик зат яисә юридик зат;

– **су хужалыгы системасы**-су объектлары комплексы һәм су ресурсларыннан нәтижәле файдалануны тәмин итү һәм аларны саклау өчен билгеләнгән гидротехник корылмалар комплексы;

– **су төбе җир** - су объектларының төбен тирәнәйтү, гидротехник эшләр башкарганда, су объектларында урнашкан гидротехник һәм башка корылмаларны, ясалма утрауларны, жайланмаларны төзегәндә, реконструкцияләгәндә, эксплуатацияләгәндә, Россия Федерациясенәң эчке су юлларын булдырганда һәм карап тотканда, суларның тискәре йогынтысын булдырмаганда һәм аннан килгән зыяннарны бетергәндә һәм федераль законнарда билгеләнгән башка очракларда алынган су объектлары төбе җир;

– **дренаж сулар** - су объектларына агызу өчен дренаж корылмалары аша чыгарыла торган сулар;

– **су объектларыннан файдалану (судан файдалану)** - Россия Федерациясенәң, Россия Федерациясе субъектларының, муниципаль берәмлекләренәң, физик затларның, юридик затларның ихтыяжларын

канәгәтләнәдерү өчен су объектларыннан төрле ысуллар белән файдалану;

– **суларның тискәре йогынтысы**- су басу, су астында калу яки су объектлары ярлары жимерелү;

– **су объектларын саклау**-су объектларын саклауга һәм торгызуга юнәлдерелгән чаралар системасы;

– **агым сулар** - яңгыр сулары , кар сулары, инфильтрацион, су сиптерү-юу, дренаж сулары, үзәкләштерелгән су агызу системасының агып төшүче сулары һәм су объектларына чыгару (агызу) алардан файдаланганнан соң гамәлгә ашырыла яисә су жыю майданнарыннан агып төшә торган сулар;

– **су объектынның рекреация зонасы** - халыкның күпләп ял итүе һәм су коену өчен файдаланыла торган су объекты яисә аның яр буе участогы;

2.Рекреацион максатларда файдалану өчен билгеләнгән су объектларын яисә аларның өлешләрен билгеләүгә таләпләр

2.1.Рекреацион максатларда файдалану өчен билгеләнгән су объектлары яисә аларның өлешләре гамәлдәге законнар нигезендә билгеләнә;

2.2. Су объектынның рекреация зонасының яр буе территориясе санитария һәм яңгынга каршы нормаларга һәм кагыйдәләргә туры килергә тиеш.

Су объектларының рекреация зоналары агып төшүче сулар агып чыга торган урыннардан агым буенча кимендә 500 м югарырак, порт гидротехник корылмаларыннан, пристаньлардан, причаллардан, нефть салу жайланмаларыннан 250 м дан югарырак һәм 1000 м дан да түбәнрәк якында урнашмый.

Су коену өчен билгеләнгән һәм агым уңаеннан 500 м га кадәр югарырак урыннарда кер юу һәм хайваннарны коену тыела.

Агым сулык янындагы су көзгесе майданы бер су коенучыга кимендә 5 кв.м, ә агым булмаган сулыкларда 10-15 кв. м булырга тиеш. һәр кешегә кимендә 2 кв. м пляж майданы туры килергә тиеш.

Коену өчен билгеләнгән урыннарда грунт сулары, су әйләнеше, чокырлар һәм секундына 0,5 м дан арткан агым чыгарылмасына тиеш. Коену урыннарында йөзү чикләре бер-берсеннән 25 - 30 м ераклыкта һәм 1,3 м тирәнлектәге урыннан 25 м га кадәр ераклыкта урнашкан кызгылт сары төстәге буйкалар белән билгеләнә.

Участокның төбе акрынлап ике метр тирәнлектә кадәр авыш булырга тиеш, анда чокырлар, киртәләр булмасына тиеш, су үсемлекләре, тамырлар, ташлар, пыяла һәм башка әйберләр булырга тиеш түгел.

Пляж билгеләнгән санитария таләпләренә җавап бирергә тиеш.

Су коену сезоны башланар алдыннан сулык төбе йөзү чигенә кадәр водолазлар тарафыннан тикшерелергә һәм су үсемлекләреннән, агач тамырларыннан, ташлардан, пыяладан һ. б. чистартылырга, акрынлап тау итәге 1,75 м тирәнлектә кадәр, ә полосаның ярдан киңлегә 15 м дан да ким булмасына тиеш.

2.3. Су объектларының рекреация зоналары әлеге кагыйдәләрдән алынган стендлар, суда бәхетсезлек очракларын профилактикалау материаллары белән җиһазландырыла, суның һәм һаваның температурасы турындагы мәгълүматлар кояштан саклану өчен җитәрлек күләмдә ятаклар, тентлар, зонтлар белән тәмин ителә.

2.4. Су объектларының рекреация зоналарында су коену сезоны чорында суда зыян күрүчеләргә медицина ярдәме күрсәтү өчен медицина персоналы кизү торырга мөмкин.

Су объектынның рекреация зоналары, кагыйдә буларак, радиофикацияләнгән булырга, телефон элементәсе булырга һәм шәһәр транспорты белән тәмин ителергә тиеш.

Су янында массакуләм ял итү урыннарында спиртлы эчемлекләр сату катгый тыела.

2.5. Түбәндәгеләр тыела:

- Кисәтүләр һәм тыю язубары белән щитлар (аншлаглар) куелган урыннарда су коенырга.

- Жһһазланмаган, таныш булмаган урыннарда коенырга.

- Йөзү чикләрен билгеләүче буйкалар артында йөзәргә.

- Моторлы, жылкәнле суднолар, жылкәнле көймәләр һәм башка йөзү чаралары янына йөзеп килергә .

- Катерлардан, көймәләрдән, причаллардан, шулай ук әлеге максат өчен жайлаштырылмаган корылмалардан суга сикерергә.

– Сулыкларны пычратырга һәм чүпләргә;

– Спиртлы эчемлекләр эчәргә, исерек хәлдә коенырга;

– Үзең белән этләр һәм башка хайваннар алып килергә;

– Туп белән бу максатлар өчен билгеләнмәгән урыннарда спорт уеннары уйнарга, шулай ук суда су коенучыларны суга чумдыру һәм әләктереп алу белән бәйлә шаяруларга юл куярга.

– Ялган тревога кычкырырга.

– Такталарда, бүрәнәләрдә, ятакларда, автомобиль камераларында, кабартылган матрацларда йөзәргә.

– Йөзәргә өйрәткәндә куркынычсызлык өчен укыту яки күнегүләр үткәрүче укытучы (инструктор, тренер, тәрбияче) жаваплы була.

– Йөзәргә өйрәтү махсус билгеләнгән урыннарда үткәрелергә тиеш.

– Һәр граждән суда бәлә-каза кичерүчегә хәленнән килгәнчә ярдәм итәргә тиеш.

– Жаваплы зат радиотрансляция жайланмалары, стендлар, профилактик материал белән фотовитрин кулланып, суда бәхетсезлек очракларын кисәтү буенча халык белән даими рәвештә аңлату эшләре алып бара.

2.6. Су объектларының рекреация зоналары, ял базалары һәм йөзү бассейннары администрациясе өчен Кече суднолар буенча дәүләт инспекциясе вәкилләренең суда иминлек чаралары күрү өлешендә күрсәтмәләре мәжбүри.

3.Ял итү зоналарын һәм башка территорияләрне, шул исәптән пляжларны, су объектларыннан яисә аларның өлешләреннән рекреация максатларында файдалану белән бәйлә билгеләү таләпләре

3.1.Халыкның массакуләм ял итү урыннарына (зоналарына) шәһәрләренең генпланнарында, район планлаштыру һәм шәһәр яны зонасын үстерү схемаларында, жирле үзидарә органнарының курорт зоналарын оештыру, шифаханәләр, ял йортлары, пансионатлар, туризм базалары, дача һәм бакча-яшелчә кишәрлекләре урнаштыру, халыкның оешкан ялы өчен карарларында билгеләнгән территорияләр (шәһәр пляжлары, парклар, спорт базалары һәм аларның ачык һавадагы корылмалары) керә.

3.2. Массакуләм ял итү урыны (зонасы) (алга таба - ял итү урыны) жәмәгать киңлегә, яшелләндерелгән территория участогы, хокукый актлар нигезендә тиешле рәвештә билгеләнгән

рекреация максатларында интенсив файдалану өчен төзелгән, шулай ук әлеге участка урнашкан һәм ял итү урыны объектлары һәм жһһазлары сыйфатында функциональ йөкләнешкә ия булган, территорияне төзекләндерү объектларына һәм элементларына, шулай ук кече архитектура формаларына караган вакытлы һәм даими корылмалар комплексы.

Ял итү урыннарының су объекты яисә аның су коену, спорт-савыктыру чаралары һәм башка рекреацион максатлар өчен файдаланыла торган яисә каралган өлеше булырга мөмкин.

3.3. Яңа ял итү урыннары булдыру турында карар Зеленодольск муниципаль районының шәһәр һәм авыл җирлекләре тарафыннан территорияләргә Генераль план, җирдән файдалану һәм төзү кагыйдәләре нигезендә кабул ителә.

3.4. Эчәргә яраклы су белән рекреация зонасы тәэмин иткәндә, аның «ГОСТ Р 51232-98. Россия Федерациясә Дәүләт стандарты Эчә торган су. Сыйфатны контрольдә тоту һәм оештыруга гомуми таләпләр» таләпләренә туры килүен тәэмин итәргә кирәк. .

Душ җайланмаларын урнаштырганда - аларга эчәргә яраклы су бирелергә тиеш (ГОСТ 17.1.5.02-80 п.2.7).

Бәдрәфләрне ясаганда, чистарту корылмаларына агып төшүче суларны агызып, канализация үткөрү каралырга тиеш. Канализация булмаганда су үткәрми торган чокыр ясарга кирәк

Пляжларны төзегәндә - пляжда медицина пункты һәм күзәтү каланчасы булган коткару станциясә бинасы каралырга тиеш.

Каты коммуналь чүпләргә чыгару ТКО чыгару графигы буенча башкарыла.

Рекреация зонасы янында шәхси һәм җәмәгать транспортының ачык автостоянкалары урнаштыру каралырга тиеш.

30 автомашинага кадәр сыйдырышлы ачык автостоянкалар рекреация зонасы чикләреннән кимендә 50 м, 100 автомашинага кадәр сыйдырышлы - кимендә 100 м, 100 автомашинага кадәр сыйдырышлы - кимендә 200 м ераклыкта урнаштырылырга тиеш.

Рекреация зонасыннан ачык автостоянкаларга кадәр санитар-саклау өзеклекләре яшелләндерелергә тиеш.

4. Су коену сезонын ачу һәм ябу срокларына таләпләр

Жәй чоры башлану белән, көндөз һава температурасы 18 градустан югары күтәрелгәндә һәм су объектлары рекреация зонасында су температурасы уңайлы булганда, Зеленодольск муниципаль районы Башкарма комитеты карары белән су коену сезонын ачу һәм ябу сроклары билгеләнә.

5. Рекреация максатларында су объектларыннан яисә аларның өлешләреннән файдалануга бәйлә чаралар үткөрү тәртибе

5.1.«Халыкның санитар-эпидемиологик иминлегә турында» 1999 елның 30 мартындагы 52-ФЗ номерлы Федераль законның 18 статьясы (1, 3 п. п.) таләпләре нигезендә:

-эчү һәм хужалык - көнкүрешне су белән тәэмин итү максатларында, шулай ук дөвалау, сәламәтләндерү һәм рекреация максатларында кулланыла торган су объектлары, шул исәптән шәһәр һәм авыл торак пунктлары чикләрендә урнашкан су объектлары (алга таба-су объектлары) кешегә зарарлы йогынты ясаучы биологик, химик һәм физик факторлар чыганагы булмаска тиеш.

Су объектларының кеше өчен куркынычсызлыгы һәм (яки) зарарсызлыгы критерийлары, шул исәптән суда химик, биологик матдәләргә, микроорганизмнарның рөхсәт ителә торган иң чик концентрациясә, радиация фоны дәрәжәсә санитария кагыйдәләре белән билгеләнә.

Су объектыннан конкрет күрсәтелгән максатларда файдалану су объектының санитария кагыйдәләренә һәм су объектыннан халык сәламәтлегә өчен

куркынычсыз файдалану шартларына туры килүе турында санитар-эпидемиологик нәтижә булганда рөхсәт ителә.

5.2. Су объектларын саклау, аларның пычрануын һәм чүпләнүен булдырмау өчен Россия Федерациясә законнары нигезендә федераль дәүләт санитар-эпидемиологик күзәтчелекне гамәлгә ашыручы органнар белән килештерелгән су объектларына зарарлы йогынтыларның иң чик мөмкин нормативлары, су объектларына химик, биологик матдәләр һәм микроорганизмнар агызуның иң чик мөмкин булган нормативлары билгеләнә.

5.3. Россия Федерациясә субъектларының башкарма хакимият органнары, жирле үзидарә органнары, шәхси эшмәкәрләр һәм юридик затлар, әгәр су объектлары халык сәламәтлеген өчен куркыныч тудырса, аларның вәкаләтләре нигезендә күрсәтелгән су объектларыннан файдалануны чикләү, туктатып тору яисә тыю буенча чаралар күрергә тиеш.

5.4. Россия Федерациясә Су кодексының 50 статьясының 1.1 пункты нигезендә су объектлары акваториясеннән рекреация максатларында, шул исәптән пляжны эксплуатацияләү өчен файдалануны су объектының яр буе полосасы чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләреннән файдаланучылар һәм хокук ияләре гамәлгә ашыра ала.

5.5. Рекреацион максатларда су объектларының яр буйларыннан файдаланучы юридик затларга һәм шәхси эшмәкәрләргә су объектының санитария кагыйдәләренә һәм нормативларына туры килүе турында санитар-эпидемиологик нәтижә алуны тәмин итәргә кирәк.

Су объектыннан рекреацион максатларда файдалануга санитар-эпидемиологик нәтижә алу өчен мөрәҗәгать итүчегә «Кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлеген өлкәсендә күзәтчелек федераль хезмәтенен Татарстан Республикасы буенча идарәсенен Яшел Үзән, Югары Ослан, Кама Тамагы районнарындагы территорияль бүлегенә» бүлегенә «Татарстан Республикасы Гигиена һәм эпидемиология үзәгенә» яки башка аккредитацияләнгән оешма тарафыннан Сәламәтлек саклау рекреацион эшчәнлекне гамәлгә ашыру планлаштырыла торган су объектының су сыйфатын һәм пляж территориясеннән туфрак (ком) сыйфатын лаборатор тикшерүләр нәтиҗәләре нигезендә федераль бюджет учреждениесә үткәргән экспертиза нәтиҗәләре буенча гариза һәм эксперт бәяләмәсен тапшырырга кирәк.

5.7. Зеленодольск муниципаль районы территориясендә ел саен билгеләнгән рекреация зоналарында «пляж сезоны» оештырырга, Россия Федерациясә Су кодексының 11 статьясындагы 2 өлешенен 1 яисә 3 пунктлары, 15, 47, 49 һәм 50 статьялары нигезендә федераль милектәге, Россия Федерациясә субъектлары милкендәге яисә муниципаль берәмлекләр милкендәге су объектларын яисә аларның өлешләрен (алга таба - су объекты), дәүләт милкендәге яисә муниципаль милектәге һәм гомуми файдаланудагы су объектының яр буе полосасы чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләренен хокук ияләре тарафыннан пляжлардан файдалану өчен су объектлары акваториясеннән файдалану максатларында судан файдалану шартнамәләрен әзерләргә һәм төзәргә.

6. Су коену зоналарын һәм рекреацион эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен кирәкле башка зоналарны билгеләүгә таләпләр

Ял итү урыннары ял итү зоналарында Россия Федерациясенен жир, су, урман һәм шәһәр төзелеше кодекслары нигезендә булдырыла.

Ял итү урыннарына ял итү зоналары, бозга чыгу урыннары, пляжлар, су коену урыннары, суда спорт объектлары, сәламәтләндерү һәм профилактика процедураларын кабул итү объектлары һәм корылмалары керә.

Территориядә һәм акваториядә файдаланыла торган ял итү урыннары инфраструктурасы объектлары, жиһазлар һәм эшләнмәләр тиешле техник регламентлар, милли стандартлар һәм кагыйдәләр жыйнамаһы таләпләрен канәғәтләндерергә тиеш. Ял итү урыннарында күрсәтелә торган хезмәтләр милли стандартлар таләпләренә туры килергә тиеш. Ял итү урыннарына квалификацияле персонал хезмәт күрсәтергә тиеш. Һәр ял итү урыны өчен җаваплы эксплуатант билгеләнә. Ял итү урыннарында эш режимнары, эксплуатацияләү кагыйдәләре һәм таләпләре, шулай ук су-коткару станцияләренә һәм постларының составы, дислокациясе һәм җаваплылык зонаһы билгеләнә. Ял итү урыннары бер яки берничә җир кишәрлегендә һәм су объектлары акваторияләрендә төзөлгән мөмкин. Территорияләр һәм су объектларында җитәрлек рекреация сыйдырышлылығына булырға тиеш. Исәп-хисаплаһы махсуслаштырылган оешмалар үткәрә. Ял итү урыннарында аларның торыһын әлеге стандарт таләпләренә туры килүгә мониторинг үткәрәләр. Су объектларыннан яисә аның кишәрлегеннән рекреацион максатларда файдалануы су объектын саклау, аны пычранудан, чүпләнүдән һәм саегудан кисәтү чараларын, шулай ук күрсәтелгән күренешләренә зыяннарын бетерү чараларын Су кодекһы һәм башка федераль законнар нигезендә гамәлгә ашырырға тиеш.

7. Су объектларын саклауға таләпләр

7.1 Су объектлары милекчеләре су объектларын саклау, аларның пычрануын, суларның чүпләнүен һәм саегуын булдырмау чараларын, шулай ук күрсәтелгән күренешләренә нәтижәләрен бетерү чараларын гамәлгә ашыралар. Федераль милектәге, Россия Федерацияһе субъектлары милкендәге, муниципаль берәмлекләр милкендәге су объектларын саклау Россия Федерацияһе Су кодекһының 24 - 27 статьялары нигезендә дәүләт һакимиятенә башкарма органнары яисә җирле үзидарә органнары тарафыннан үз вәкаләтләре чикләрендә гамәлгә ашырыла.

7.2. Муниципаль берәмлекләр милкендәге су объектларына карата җирле үзидарә органнары вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

- 1) мондый су объектларына ия булу, алардан файдалану, алар белән эш итү;
- 2) суларның тискәре йогынтыһын булдырмау һәм аннан килгән зыяннарын бетерү чараларын гамәлгә ашыру;
- 3) мондый су объектларын саклау чараларын гамәлгә ашыру;
- 4) мондый су объектларыннан файдаланган өчен түләү ставкаларын, бу түләүне исәпләү һәм алу тәртибен билгеләү.

8. Рекреацион максатларында су объектларыннан яисә аларның өләшләреннән файдалану һәм аларны саклау өчен кирәкле башка таләпләр

8.2. Дәүләт милкендәге яисә муниципаль милектәге һәм гомуми файдаланудагы су объектларының яр буе полосасы чикләрендә урнашкан җир кишәрлекләренә һокук ияләре тарафыннан пляжлардан файдалану өчен, шулай ук үз эшчәнлеген федераль законнар нигезендә гамәлгә ашыручы физкультура-спорт оешмалары, балаларның ялы һәм аларны сәләмәтләндерү оешмалары, туроператорлар яисә турагентлар тарафыннан рекреация максатларында кирәкле су объектлары акваториясеннән файдалану ветераннарының, өлкән яшьтәге гражданның, инвалидларның оешкан ялы, аукцион үткәрмичә төзелә торган судан файдалану шартнамәһе нигезендә гамәлгә ашырыла.

8.2. Рекреация максатларында, шул исәптән пляжларны төзекләндерү өчен биналарны, корылмаларны архитектур—төзелеш проектлау, төзү, реконструкцияләү, эксплуатациягә кертү һәм эксплуатацияләү су законнары һәм шөһәр төзелеше эшчәнлегенә турындагы законнар нигезендә гамәлгә ашырыла.

8.3. Рекреацион максатларда (туризм, физик культура һәм спорт, гражданның ялын оештыру һәм сәламәтлеген ныгыту, шул исәптән балаларның ялын һәм аларны савыктыруны оештыру) файдаланыла торган территорияләрдә су саклау зоналарының чикләрен һәм су объектларының яр буе саклау полосаларының чикләрен билгеләү, жирлектә махсус мәгълүмат билгеләре ярдәмендә билгеләүне дә кертеп, Россия Федерациясә Хөкүмәтә тарафыннан куелган тәртиптә гамәлгә ашырыла.

8.4. Су объектларыннан файдаланганда физик затлар, юридик затлар су хужалыгы чараларын Россия Федерациясә Жир кодексы, Россия Федерациясә Су кодексы, башка федераль законнар, шулай ук Россия Федерациясә Хөкүмәтә тарафыннан расланган жир өсте су объектларын саклау кагыйдәләре һәм жир асты су объектларын саклау кагыйдәләре нигезендә гамәлгә ашырырга тиеш.